

СТРУКТУРА ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ ТА ФАКТОРИ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ МИКОЛАЇВЩИНИ

*К.Д.Самойлик, кандидат економічних наук, доцент
Миколаївський державний аграрний університет*

Викладено результати аналізу структури виробничих витрат та факторів, що впливають на зміну собівартості продукції тваринництва в сільськогосподарських підприємствах Миколаївщини.

Изложены результаты анализа структуры производственных затрат и факторов, которые оказывают влияние на изменение себестоимости продукции животноводства в сельскохозяйственных предприятиях Николаевщины.

Постановка проблеми. Тваринництво завжди було і залишається однією із провідних галузей агропромислового комплексу країни. Проте кризові явища глибоко проникли в цю галузь. В результаті значно скоротилося поголів'я всіх видів худоби, виробництво продукції, зросли виробничі витрати. Тому вивчення складових виробничих витрат та факторів собівартості продукції тваринництва, від яких залежить ефективність галузі, в умовах сьогодення є актуальним.

Мета і матеріали дослідження. Мета досліджень полягає у визначенні динаміки виробничих витрат та факторів собівартості основних видів продукції тваринництва в умовах Миколаївщини. Вихідними матеріалами для аналізу слугували дані Головного управління статистики в Миколаївській області, літературні джерела.

Результати дослідження. Однією з основних причин занепаду тваринництва є висока трудомісткість виробничих процесів, значне перевищення витрат над доходом, в результаті галузь є збитковою [1, 2].

Одним із факторів, який безпосередньо впливає на ефектив-

ність галузі, є виробничі витрати, які знаходять своє відображення в собівартості продукції.

В сільськогосподарських підприємствах витрати операційної діяльності групуються за такими економічними елементами: матеріальні витрати; витрати на оплату праці; відрахування на соціальні заходи; амортизація; інші операційні витрати.

В структурі витрат на виробництво продукції тваринництва за останні два роки матеріальні витрати складають 74-76%, оплата праці з відрахуваннями на соціальні потреби — 19%, амортизація основних засобів — 4%, інші витрати — 3-5%. Оскільки матеріальні витрати займають лівову частку всіх витрат, розглянемо їх структуру (табл. 1).

Таблиця 1

Структура матеріальних витрат на продукцію тваринництва в сільськогосподарських підприємствах Миколаївщини, %

Статті витрат	2004 р.	2005 р.
Корми	76,0	77,0
Інша продукція сільського господарства	1,9	2,0
Нафтопродукти	7,0	7,2
Електроенергія	5,0	4,9
Запчастини, ремонт і будівельні матеріали	6,3	4,8
Оплата робіт і послуг	3,8	4,1
Всього матеріальних витрат	100	100

Дані таблиці 1 показують, що в структурі матеріальних затрат на виробництво продукції тваринництва найбільша кількість приходить на корми — 76-77%. А тому від ефективного їх використання значною мірою залежить ефективність галузі. Аналіз показників витрат кормів на одиницю продукції показав, що в сільськогосподарських підприємствах області допускаються перевищення витрат кормів в порівнянні з зоотехнічними нормами: на виробництво молока — близько 10%, на вирощування великої рогатої худоби та свиней на м'ясо — 30-40%.

Факторами собівартості продукції тваринництва є продуктивність худоби та витрати коштів на утримання однієї голови.

Для встановлення впливу даних факторів на собівартість оди-
ниці продукції в динаміці використаємо індексний метод аналізу:

$$i_z = \frac{Z_1}{Z_0}, \text{ або } \frac{y_1 Z_1}{y_1} \div \frac{y_0 Z_0}{y_0}; \Delta_z = Z_1 - Z_0;$$

$$i_3 = Z_1 \div \frac{y_0 Z_0}{y_1}; \Delta_3 = Z_1 - Z_{\text{умовна}}$$

$$i_y = Z_{\text{ум}} \div Z_0; \Delta_y = Z_{\text{ум}} - Z_0,$$

де Z_0, Z_1 – собівартість 1 ц продукції в базисному і звітному періодах; y_0, y_1 – продуктивність худоби в базисному і звітному періодах; $y_0 Z_0, y_1 Z_1$ – затрати коштів на 1 голову в базисному і звітному періодах.

Необхідні показники для аналізу зміни собівартості наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

Показники для аналізу зміни собівартості продукції тваринництва

Показники	2004 р.	2005 р.	2005 р. в % до 2004 р.
Собівартість 1 ц молока, грн.	78,38	89,27	113,9
Удій молока на 1 корову, кг	2279	2604	114,3
Витрати коштів на 1 корову, грн.	1786	2325	130,1
Собівартість 1 ц приросту великої рогатої худоби, грн.	750,57	846,64	112,7
Отримано приросту великої рогатої худоби на 1 голову, ц	0,73	0,99	135,6
Витрати коштів на утримання однієї голови, грн.	548	838	152,9
Собівартість 1 ц приросту свиней, грн.	874,36	921,46	105,3
Отримано приросту свиней на 1 голову, ц	0,50	0,61	122,0
Витрати коштів на одну голову свиней, грн.	437	562	128,6

Розрахунки показують, що собівартість 1 ц молока в сільськогосподарських підприємствах в 2005 р. порівняно з 2004 р. збільшилась на 13,8%, що склало 10,89 грн. При цьому за

рахунок зростання витрат на корову собівартість збільшилась на 30,1% (20,68 грн.), а за рахунок збільшення продуктивності корів на 14,3% собівартість зменшилась на 12,5% або на 9,79 грн.

При вирощуванні великої рогатої худоби на м'ясо собівартість 1 ц збільшилась на 12,7%: за рахунок збільшення витрат на одну голову на 52,9% і зменшилась на 26,3% за рахунок збільшення продуктивності.

Собівартість 1 ц приросту свиней на вирощуванні також збільшилась на 47,10 грн. При цьому за рахунок витрат на голову собівартість зросла на 205,07 грн. і зменшилась на 157,97 грн. за рахунок більшої продуктивності свиней.

Висновки. Для підвищення ефективності тваринництва необхідно: по-перше, збільшувати продуктивність за рахунок покращення рівня годівлі худоби, відновлюючи в регіоні оптимальну структуру кормовиробництва; по-друге, знижувати собівартість одиниці продукції тваринництва шляхом ефективного використання кормів, подальшого збільшення продуктивності худоби.

ЛІТЕРАТУРА

1. Оконний О.М. Відродження тваринництва в Україні та напрями його розвитку // Економіка АПК. – 2003. – №3. – С. 8-14.
2. Сільське господарство Миколаївщини. Статистичний збірник. Головне управління статистики в Миколаївській області. – Миколаїв, 2006.